

Ο **Νικηφόρος Βρεττάκος** γεννήθηκε την 1 Ιανουαρίου 1912 στις Κροκεές της Λακωνίας. Ήταν το δεύτερο από τα έξι παιδιά του Κωνσταντίνου Βρεττάκου και της Ευγενίας Παντελεάκη. Τα νηπιακά του χρόνια τα πέρασε στην Πλούμιτσα, στο πατρικό του σπίτι. Το 1917, η οικογένειά του μετακόμισε στις Κροκεές, όπου γράφτηκε στο Δημοτικό σχολείο. Το 1923 γράφτηκε στο Γυμνάσιο Γυθείου, όπου φοίτησε με πολλές δυσκολίες. Να θυμίσουμε ότι στο ίδιο σχολείο, την περίοδο αυτή, φοιτούσε και ο Γιάννης Ρίτσος., και οι δύο άνδρες συνδέθηκαν με στενούς δεσμούς φιλίας. Το 1928, σε ηλικία μόλις δεκαέξι ετών, έδωσε στην Εμπορική Λέσχη Γυθείου δύο διαλέξεις με θέματα από «τη Δικαιοσύνη και την Παιδεία ως τη διάσπαση του ατόμου»

Το Νοέμβριο του 1929, εγκαταστάθηκε στην Αθήνα, με σκοπό να ξεκινήσει τις πανεπιστημιακές του σπουδές -μάταια λόγω οικονομικών δυσχερειών. Το Δεκέμβριο του 1929, εκδόθηκε η πρώτη ποιητική συλλογή του με τίτλο Κάτω Από Σκιές Και Φώτα. Το 1933, εκδόθηκε η ποιητική συλλογή του Κατεβαίνοντας Στη Σιγή Των Αιώνων. Οι ποιητικές συλλογές του κέντρισαν το ενδιαφέρον του λογοτεχνικού κόσμου – και ιδιαίτερα του Κωστή Παλαμά, ο οποίος ζήτησε να τον γνωρίσει.

Στις 20 Αυγούστου 1934 παντρεύτηκε με τη φοιτήτρια της φιλολογίας Καλλιόπη Αποστολίδη, με την οποία απέκτησε μία κόρη. Απασχολούνταν σε διάφορες περιστασιακές εργασίες. Το βιβλίο του Ο Πόλεμος, που είχε κυκλοφορήσει το 1934, οδηγήθηκε στην πυρά από το καθεστώς της 4ης Αυγούστου. Το 1938 διορίστηκε στο Υπουργείο Εργασίας.

Μετά την κήρυξη του Ελληνοϊταλικού Πολέμου, το 1940, στρατεύτηκε στην πρώτη γραμμή και κινδύνεψε να σκοτωθεί στο ύψωμα της Κλεισούρας. Όταν το σύνταγμα, στο οποίο υπηρετούσε, διαλύθηκε -με την κατάρρευση του Μετώπου (1941)- κατευθύνθηκε στην Αθήνα και εντάχθηκε στην Εθνική Αντίσταση με τον ΕΑΜ. Οι ημερολογιακές σημειώσεις του, εκείνη την περίοδο, αποτέλεσαν τη βάση του βιβλίου του, το «Αγρίμι». Γενικότερα, από το 1942-1944 ασχολήθηκε ενεργά με την Εθνική αντίσταση. Επίσης, γράφτηκε και στο Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας.

Το 1946 υπέγραψε τη διαμαρτυρία των Ελλήνων λογοτεχνών «Προς τη Δ' Αναθεωρητική Βουλή των Ελλήνων και τη Διεθνή Κοινή Γνώμη: Περί εκτάκτων μέτρων κατά των επιβουλευομένων την Δημοσίαν Τάξιν και την ακεραιότητα της χώρας». Από το 1947 εργάστηκε ως δημοσιογράφος σε λογοτεχνικά περιοδικά και εφημερίδες, γράφοντας κατά κύριο λόγο για πνευματικά ζητήματα. Το 1948 γνωρίστηκε με τον ποιητή Άγγελο Σικελιανό, με τον οποίον υπήρξαν φίλοι μέχρι το τέλος της ζωής του. Το 1949, ο Βρεττάκος εξέδωσε το λυρικό δοκίμιο «Δυο Άνθρωποι Μιλούν Για Την Ειρήνη Του Κόσμου». Εξαιτίας της συγγραφής του αυτής, διαγράφηκε από το Κ.Κ.Ε. και απομακρύνθηκε, γενικότερα, από το περιοδικό Ελεύθερα Γράμματα όπου ήταν και διευθυντής.

Κατά την περίοδο 1946-1962, διέμενε στον Πειραιά, όπου το 1955 εκλέχτηκε δημοτικός σύμβουλος (1955-1959). Υπήρξε σημαντική η συμβολή του από τη θέση αυτή στην αναβάθμιση της πόλης κυρίως σε πολιτιστικό επίπεδο (ίδρυση Πειραιϊκού Θεάτρου του Δημήτρη Ροντήρη, Ιστορικού Αρχείου, Φιλαρμονικής Πειραιώς, Δημοτικής Πινακοθήκης). Το 1957, ταξίδεψε στη Σοβιετική Ένωση μαζί με τους Στρατή Μυριβήλη, Άγι Θέρο κ.α. στα πλαίσια της Παγκόσμιας Συνάντησης Δημοκρατικής Νεολαίας, που είχε προσκληθεί από σπουδαστές της Μόσχας. Μετά το ταξίδι του κυκλοφόρησε το βιβλίο του «Ο Ένας Από Τους Δύο Κόσμους». Το βιβλίο αυτό στάθηκε η αφορμή να κατηγορηθεί (μαζί με τους Γιάννη Ρίτσο και Μάρκο Αυγέρη) για παράβαση του Ν.509.

Μετά το πραξικόπημα της 21ης Απριλίου 1967, ο Βρεττάκος αυτοεξορίστηκε στην Ελβετία, από όπου ταξίδεψε σε όλη την Ευρώπη. Κατά τη διάρκεια της παραμονής του στην Ευρώπη συμμετείχε σε ραδιοφωνικές εκπομπές και σε φεστιβάλ ποίησης. Επίσης, τιμήθηκε από

ευρωπαϊκά πανεπιστήμια και επεξεργάστηκε το αυτοβιογραφικό κείμενο «Οδύνη», το οποίο εκδόθηκε στη Νέα Υόρκη το 1969.

Επέστρεψε στην Ελλάδα το 1974 και εγκαταστάθηκε μόνιμα στην Αθήνα. Τιμήθηκε από την Ακαδημία Αθηνών, με το βραβείο Ουράνη και δώδεκα χρόνια αργότερα ανακηρύχθηκε μέλος της (26 Φεβρουαρίου 1986). Επίσης αναγορεύτηκε επίτιμος διδάκτορας του Τμήματος Φιλολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Το 1991 επισκέφθηκε την Πλούμιτσα, με την οικογένειά του. Εκεί έμελλε να αφήσει και την τελευταία του πνοή. Πέθανε από καρδιακή προσβολή στις 4 Αυγούστου 1991 και κηδεύτηκε στο Α΄ Νεκροταφείο Αθηνών, δημόσια δαπάνη.

Το συγγραφικό έργο του Νικηφόρου Βρεττάκου, δύναται να χωριστεί σε 4 μέρη. Την παρθενική του εμφάνιση, ο Νικηφόρος Βρεττάκος, στον χώρο της λογοτεχνίας, την έκανε το 1929, με τη δημοσίευση κάποιων πρωτόλειων ποιημάτων του από τα μαθητικά του χρόνια με τίτλο Κάτω από σκιές και φώτα (εκδόθηκαν το 1933). Μέχρι και το 1940 εξέδωσε έξι συλλογές, τις οποίες συγκέντρωσε στον τόμο Γκριμάτσες του ανθρώπου. Πολλές ποιητικές συλλογές, ακολούθησαν, έως το 1951 (χρονιά θεωρούμενη ως δεύτερο ορόσημο στην καλλιτεχνική του πορεία), που εξέδωσε με τίτλο Τα ποιήματα 1929-1951, τον δεύτερο συγκεντρωτικό τόμο με ποιήματά του. Εκείνη την περίοδο παρατηρείται η στροφή του Βρεττάκου από τον νεανικό λυρισμό, στην έντονη δραματική γραφή.

Ακολούθησε η τρίτη και ωριμότερη περίοδος της δημιουργίας του, στην οποία επιχείρησε μια εξισορρόπηση αυτών των δύο στοιχείων, του λυρικού στοιχείου και του δραματικού, στην υπηρεσία του ηθικού και κοινωνικού προβληματισμού του. Αυτή την περίοδο ασχολείται με έννοιες όπως φως, φύση, αγάπη και αγνότητα. Η τέταρτη και τελευταία ποιητική περίοδος (1975-1990) μπορεί να χαρακτηριστεί από αισιοδοξία, η οποία έχει διάρκεια. Στα ποιήματά του μιλά για μια πιο ανθρώπινη ζωή, καθώς και για μια διαρκή εγρήγορση και επανάσταση.

Τέλος, προτάθηκε τέσσερις φορές για το βραβείο Νόμπελ λογοτεχνίας. Ο Βρεττάκος, τιμήθηκε, επίσης, από πολλούς δήμους σε όλη την Ελλάδα και ανακηρύχτηκε επίτιμος πρόεδρος της Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών μαζί με τους Γιάννη Ρίτσο και Γιώργο Βαλέτα το 1984, όπως επίσης επίτιμος Πρόεδρος της Εταιρείας Γραμμάτων και Τεχνών του Πειραιά.

Εργογραφία

Ποίηση

- Κάτω Από Σκιές Και Φώτα. Αθήνα, τυπ. Τέχνη, 1929.
- Κατεβαίνοντας στη σιγή των αιώνων. Αθήνα, Μαυρίδης, 1933.
- Οι Γκριμάτσες Του Ανθρώπου. Αθήνα, τυπ. Ματαράγκα, 1935.
- Ο πόλεμος. Αθήνα, τυπ. Ματαράγκα, 1935.
- Η επιστολή του κύκνου. Αθήνα, Γκοβόστης, 1937.
- Το ταξίδι του Αρχάγγελου (sic) · Σχέδια – Καλλιτεχνική επιμέλεια Επαμ. Λιώκη. Αθήνα, 1938.
- Μαργαρίτα - Εικόνες απ' το ηλιοβασίλεμα. Αθήνα, Αντωνόπουλος, 1939.
- Το γυμνό παιδί. Αθήνα, Νεοελληνική Λογοτεχνία, 1939.
- Το μεσουράνημα της φωτιάς·Ποιήματα 1938-1940. Αθήνα, Αντωνόπουλος, 1940.
- Ηρωική συμφωνία... Αθήνα, έκδοση του περ. Φιλολογικά Χρονικά, 1944.
- 33 Ημέρες. Αθήνα, Ματαράγκας, 1945 (Α' Κρατικό Βραβείο Ποίησης)
- Λόγος ενός ληστή στη διάσκεψη του Πότσδαμ. Αθήνα, Ματαράγκας, 1945.
- Η παραμυθένια Πολιτεία. Αθήνα, Ματαράγκας, 1947.
- Το βιβλίο της Μαργαρίτας. Αθήνα, Ανδρομέδα, 1949.
- Ο Ταϋγκετος και η σιωπή. Αθήνα, Λογοτεχνική Γωνιά, 1949.
- Τα θολά ποτάμια. Αθήνα, 1950.
- Πλούμιτσα. Κροκεές, 1950 (περιορισμένα αντίτυπα)
- Πλούμιτσα. Αθήνα, Τα Πειραϊκά Χρονικά, 1952.
- Έξοδος με το άλογο (Υμνος στη χαρά)· Μ' ένα σχέδιο του Γιώργου Βακαλό. Αθήνα, 1952.
- Στον Ρόμπερτ Οπενχάιμερ. Αθήνα, Ημέρα, 1954.
- Ο χρόνος και το ποτάμι · 1952-1956. Αθήνα, Δίφρος, 1957.
- Η μητέρα μου στην εκκλησία. Αθήνα, Δίφρος, 1957.
- Βασιλική δρυς· Ποιήματα. Αθήνα, Δίφρος, 1959.
- Το βάθος του κόσμου. Αθήνα, Ματαράγκας, 1961.
- Αυτοβιογραφία. Αθήνα, Φέξης, 1961.
- Ωδή στον ήλιο. Αθήνα, Διογένης, 1974.
- Διαμαρτυρία· Ποιήματα· Με δύο σχέδια της Christine Lichthard. Αθήνα, Διογένης, 1974.
- Το ποτάμι Μπυές και τα επτά ελεγεία. Αθήνα, Διογένης, 1975.
- Απογευματινό ηλιοτρόπιο· Ξυλογραφίες – εξώφυλλο Ζίζης Μακρή. Αθήνα, Διογένης, 1976.
- Ο Προμηθέας ή Το Παιχνίδι Μιας Μέρας. Αθήνα, Διογένης, 1978.
- Εις μνήμην 1940-1944. Αθήνα, Σύγχρονη Εποχή, 1981.
- Λειτουργία Κάτω Απ' Την Ακρόπολη. Αθήνα, Τα Τρία Φύλλα, 1981.
- Ο Διακεκριμένος Πλανήτης. Ποιήματα. Αθήνα, Τρία Φύλλα, 1983.
- Ηλιακός λύχνος. Αθήνα, Τα Τρία Φύλλα, 1984.
- Εκκρεμής δωρεά. Αθήνα, Τα Τρία Φύλλα, 1986.
- Χωρωδία. Αθήνα, Τα Τρία Φύλλα, 1988.
- Η φιλοσοφία των λουλουδιών· Ποιήματα· Μετάφραση David Connolly· Εικονογράφηση Γιώργη Βαρλάμου. Αθήνα, Artigraf, 1988.
- Σικελικά ποιήματα. Αθήνα, Αστρολάβος/Ευθύνη50, 1990.
- Διαμαρτυρία. Αθήνα, Τα Τρία Φύλλα, 1991.
- Συνάντηση με τη θάλασσα. Αθήνα, Τα Τρία Φύλλα, 1991.
- Selected Poems, translated by David Connolly, εκδ. «Αιώρα», Αθήνα 2015